

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Nc/6/2023
Identifikačné číslo spisu: 3723200311
Dátum vydania rozhodnutia: 13.12.2023
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:3723200311.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V. T., narodenej X. T. XXXX, U., F. - Q. X, proti žalovaným 1) V. N.G., narodenému XX. R. XXXX, Q., A. XXXXX/XXA, 2) S. N., narodenej XX. R. XXXX, Q., A. XXXXX/XXA, obom zastúpeným Advokátskou kanceláriou Nagy&Zachveja s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Štúrova 11, IČO: 36 868 272, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. PB-7C/9/2023, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trenčíne a z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 16NcC/3/2023, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Ivica Čelková, sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Iveta Záleská a sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Alena Radičová n i e s ú vylúčené z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 16NcC/3/2023.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom Krajským súdom v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 16NcC/3/2023 vzniesla žalobkyňa námietku zaujatosti všetkých sudcov Krajského súdu v Trenčíne podaním z 15. októbra 2023, ktoré bolo doručené Okresnému súde Trenčín dňa 16. októbra 2023.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sudcov Krajského súdu v Trenčíne len vo vzťahu k tým jeho sudcom, ktorí majú ako zákonní sudcovia prejsť a rozhodnúť vec vedenú Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 16NcC/3/2023 (o námietke zaujatosti uplatnenej voči sudcovi Okresného súdu Trenčín JUDr. Róbertovi Jankovskému).

3. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

4. Sudkyne krajského súdu senátu 16NcC JUDr. Ivica Čelková, JUDr. Iveta Záleská a JUDr. Alena Radičová, ktorému bola podľa rozvrhu práce vec pridelená na rozhodnutie, sa k obsahu vznesenej

námietky vyjadrili a zhodne uviedli, že vo veci sa necítia byť zaujaté, nakoľko nemajú žiaden vzťah k stranám sporu a ich zástupcom, ani k predmetu konania.

5. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezáujatosti sudcov Krajského súdu v Trenčíne z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

6. V zmysle § 49 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezáujatosti.

7. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezáujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a) k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b) k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c) k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b), alebo d) k osobám zúčastneným na konaní [viď obdobne b) a c)]. Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP).

9. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

10. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezáujato a spravodlivo.

11. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezáujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

13. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na

ktoré môžu vznikajú pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

14. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci.

15. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť.

16. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitým významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu.

17. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

18. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z. z.“) vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

19. V danom prípade je námietka zaujatosti smerovaná proti všetkým sudcom v Trenčianskom kraji, vrátane sudkýň Krajského súdu v Trenčíne. Žalobkyňa odôvodňuje zaujatosť sudcov prepojeniami na politických predstaviteľov politickej strany SMER - sociálna demokracia, čím je spochybnená nezávislosť a nestrannosť súdov.

20. V danom prípade z obsahu vnesenej námietky (v spise na č. l. 77) a ani z vyjadrení sudkýň odvolacieho senátu 16NcC Krajského súdu v Trenčíne nemožno dospieť k záveru, že existuje obava spochybňujúca ich nestrannosť pre pomer k veci len z dôvodu, že vykonávajú svoju funkciu v samosprávnom kraji, v ktorého predsedom je poslanec politickej strany SMER - sociálna demokracia. Žalobkyňa nepredložila žiaden relevantný dôkaz, na základe ktorého by mohla byť spochybnená nestrannosť a nezávislosť konajúceho súdu.

21. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol, že sudkyne Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Ivica Čelková, JUDr. Iveta Záleská a JUDr. Alena Radičová, nie sú v danom prípade vylúčené z prejednávania a rozhodovania danej veci. Najvyšší súd ďalej o vylúčení ďalších sudcov Krajského súdu v Trenčíne v zmysle § 55 CSP nerozhodoval.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.